

De maritieme sfeer op de Scheldekaaien behouden

oude materialen hergebruiken

Over het algemeen vinden de deelnemers het een goed idee om de kasseien te hergebruiken, dit is essentieel om de maritieme sfeer van de kaaien te behouden. Er wordt wel gevraagd om tijdens de uitwerking van het voorontwerp bijzondere aandacht te besteden aan een vlotte toegankelijkheid voor minder mobiele mensen.

Veel deelnemers stellen voor om naast de kasseienstrook ook beter toegankelijke paden aan te leggen.

Om het onderhoud te vergemakkelijken stelt men voor om de kasseien in mortel te leggen en goed te voegen. Voor een optimale toegankelijkheid kunnen er best doorgezaagde kasseien gebruikt worden (zoals aan het Zuidterras en rondom de oude dokken op het Eilandje)

De nood aan overdekte ruimtes op de kaaien kwam vaak naar boven. Een aantal deelnemers stellen voor om enkele oude hangars te behouden. Misschien is het mogelijk om een kleinere hangar in het ontwerp te verwerken met segmenten van de huidige hangars (frontons).

De oude materialen kunnen ook elders in de stad hergebruikt worden, zeker het havenhekken.

“Kasseien? Ja, indien niet hobbelig. Graag ook ruimte om te sporten op de kaaien, want dat kan niet op holderdebolder kasseien”

De Schelde beleven, voelen, aanraken

een (Sc)hellend vlak

De ontwerpers stellen voor om aan de Zuidersluis een hellend vlak te maken, zodat er een plek gecreëerd wordt waar men dicht bij de Schelde kan komen.

Dit is een duidelijk antwoord op de aanbeveling die de deelnemers gaven tijdens de Kaaien op Tafel om contact met de Schelde mogelijk te maken. De participanten vragen of er bijkomend ook nog pontons aangelegd kunnen worden.

Goed onderhoud is hier heel belangrijk: de deelnemers hebben schrik dat het hellend vlak een verwaarloosde ruimte zou worden, een verzamelplek van vuil.

Ook de optie om de gedempte Zuiderdokken terug open te maken moet volgens sommige deelnemers open blijven. De mensen vragen aan het stadsbestuur om deze mogelijkheid te onderzoeken.

“Op het water, de Schelde, moet iets te zien zijn van bedrijvigheid: bijvoorbeeld een drijvend ponton in de Zuidersluis, zoals aan ‘t Steen. Waarom geen watertaxi voorzien?”

De waterkering

groen aan ‘t stad, open ruimte aan ‘t scheld

Over het algemeen wordt deze tweedeling sterk geapprecieerd, maar sommige deelnemers zijn bang dat de open ruimte te leeg zal zijn, te open. Daarom suggereren de deelnemers om op de kasseistroken periodieke strandjes of andere ontspanningsmogelijkheden te voorzien

zoals een volleybalveld, een waterspeeltuin, hangmatten en een (drijvend) zwembad. Ook een slingerend looppad en een mobiele bar met terras worden voorgesteld. Men wil op deze open vlakke vooral kleinere evenementen, geen Sinkenfoor.

In de groene zone tussen waterkering en huizenrij wordt gevraagd naar diversiteit in de speeltuintjes. Men vraagt aan de ontwerpers om te bekijken of deze strook aan Sint-Andries niet breder kan. Er wordt gesuggereerd om in de groene strook een hondenloopzone en voldoende vuilbakjes, zitbanken, drinkfonteinjes en openbare toiletten te voorzien. Jongeren suggereren de aanleg van betonnen pingpongtafels, een atletiekpiste, plaats om muziek te spelen en te dansen of te jetskiën en te surfen.

De bestaande bomen wil men over het algemeen zo lang mogelijk behouden, maar er moet wel voor gezorgd worden dat het nieuw aangelegde gedeelte achteraf geen schade ondervindt als de bomen gekapt worden.

“Kan er op de open ruimte een plaats voorzien worden om de assen van overleden personen uit te strooien? Er zijn best wel wat Antwerpenaars die de Scheldekaaien als hun laatste rustplaats verkiezen.”

Wie zijn geschiedenis niet kent, kent zichzelf niet

Sint-Michielsbolwerk & parking

Aan de ontwerpers wordt gevraagd of de inrit van de parking nog zuidelijker kan ingepland worden. Er is ook vraag naar een fietsparking en fietsverhuur aan de parking. De deelnemers vragen aan de parking meer uitgangen voor voetgangers, alsook liften die toegankelijk zijn voor personen met een handicap (en hun begeleider). De bewoners vragen zich af of er wel voldoende parkeermogelijkheid voor hen blijft na de heraanleg. Zij zijn vooral vragende partij voor bovengrondse plaatsen.

Een behoeftenonderzoek naar bewonersparkeren in deze buurt zou nuttig kunnen zijn.

Antwerpen is ontstaan aan de Schelde. Uit de resultaten van de Kaaien op Tafel bleek dat

elke opportuniteit om bij de heraanleg van de kaaien hier iets rond te doen aangegrepen moet worden.

De resten van het Sint-Michielsbolwerk zichtbaar maken aan de voetgangersuitgang van de parking vinden de meeste deelnemers een heel goed idee. Bij deze integratie moet er wel voor gezorgd worden dat dit zichtbaarder wordt dan aan de parking aan de Nationale bank.

“Niet alle archeologische vondsten moeten tentoongesteld worden. Als er van het Sint-Michielsbolwerk waardevolle zaken in het ontwerp kunnen verwerkt worden is dat zeker interessant. De beurs in Brussel kan hier als voorbeeld dienen.”

Droom je kaai

Net als bij de Kaaien op Tafel konden bezoekers van www.onzekaaien.be in dezelfde periode ook een korte boodschap plaatsen bij het schetsontwerp. Wat opvalt is dat veel opmerkingen die hier gegeven worden ook aan bod kwamen tijdens de participatiemomenten in de deelgroepen. U kunt alle boodschappen nalezen op www.onzekaaien.be Sint-Andries en ‘t Zuid / Droom je kaai.

't Stad is van iedereen.

De Kaaien worden weer van ons. Resultaten participatie Sint-Andries - Zuid najaar 2010

Straks kunnen we gezellig picknicken langs de Kaaien.

V.U. Tom Meeuwis, Grote Markt 1 - 2000 Antwerpen, GC 63400

STAD ANTWERPEN

In samenwerking met AG Stadsplanning Antwerpen

www.onzekaaien.be
03 22 11 333

Inleiding

Eind vorig jaar leverde het ontwerpteam Proap/Wit/D-Recta een schetsontwerp op voor het eerste uitvoeringsproject van de Scheldekaaien: het stuk kaaien aan Sint-Andries en 't Zuid. Dit ontwerp werd gemaakt door hetzelfde ontwerpteam dat al bezig was met het masterplan voor de volledige Scheldekaaien. Deze werkwijze heeft als groot voordeel dat u kan zien wat die grote lijnen die in het masterplan vastgelegd worden in de praktijk betekenen. Op een strook van anderhalve kilometer wordt aangetoond hoe het bewaren van de veiligheid, door het verhogen van de waterkering, op een mooie manier verwerkt kan worden in het openbaar domein. Bij de opmaak van het schetsontwerp hielden de ontwerpers ook rekening met de aanbevelingen voor het masterplan, die een 800-tal deelnemers vorig jaar meegaven tijdens de Kaaien op Tafel (1 - 7 maart 2009).

Teken mee de kaaien uit voor Sint-Andries en 't Zuid!

De ontwerpers zijn benieuwd naar wat de Antwerpenaar vindt van het schetsontwerp voor Sint-Andries en 't Zuid en naar wat de Antwerpenaar wil kunnen doen op dat deel van de Scheldekaaien: 't Stad is van iedereen, dus de Kaaien ook! Tussen 15 februari en 5 maart organiseerde de stad Antwerpen samen met Antwerpen aan 't woord, ACW-Antwerpen en UNIZO Antwerpen stad twaalf participatiemomenten. Er was telkens eerst een plenair informatief gedeelte. Vervolgens konden de deelnemers in kleine groepjes hun zeg doen over het schetsontwerp. In totaal namen 448 mensen deel en vonden er 45 deelgroepen plaats.

In deze publicatie vindt u een bundeling van de opmerkingen die de deelnemers willen meegeven aan de ontwerpers en het beleid. Als alles volgens plan verloopt, wordt het voorontwerp in de loop van deze zomer opgeleverd, zodat het definitieve ontwerp klaar is tegen eind 2010. We houden u in elk geval op de hoogte: bij de oplevering van het voorontwerp plannen we nog een terugkoppeling.

Antwerpen aan 't woord
ACW-Antwerpen
UNIZO Antwerpen stad
Waterwegen en Zeekanaal NV
Stad Antwerpen
AG Stadsplanning Antwerpen

Algemene appreciatie

een mooi en creatief ontwerp

Het schetsontwerp wordt in het algemeen positief onthaald, vooral de grote afwisseling in het dijklichaam apprecieerden de deelnemers heel erg. Van een aantal groepen kregen we de suggestie om de dijk breder te maken.

Sommige mensen zien graag wat meer groen, maar de bewoners willen liefst geen te hoge beplanting. Ook moet er bij het inplanten van het groen rekening gehouden worden met de biodiversiteit en met de zichtlijnen vanuit de zijstraten.

De deelnemers vinden het heel belangrijk dat er in de verdere uitwerking van het ontwerp voldoende aandacht besteed wordt aan onderhoud van de publieke ruimte en de toegankelijkheid en veiligheid op de dijk.

“Het is alleszins belangrijk dat de dijk hoog genoeg is voor de veiligheid”

De kaaietram

een populair gespreksonderwerp

Sommige deelnemers zien liever geen tram langs de kaaien, maar de aanwezigheid van openbaar vervoer wordt niet in vraag gesteld. Enerzijds moet dit openbaar vervoer snel en functioneel zijn, anderzijds is veiligheid belangrijk en mag de tram geen nieuwe barrière vormen tussen stad en Schelde. Er wordt constructief mee nagedacht om openbaar vervoer langs de kaaien te voorzien: ecologisch verantwoorde pendelbusjes en/of watertaxi's vormen mogelijk een alternatief voor de tram.

De ontwerpers stellen voor om op het Zuid een aparte trambedding te voorzien en op Sint-Andries de tram op de rijweg te laten rijden. Dit voorstel wordt over het algemeen positief onthaald, maar wel met de bedenking dat het autoverkeer ter hoogte van Sint-Andries ontmoedigd moet worden.

Een aantal deelnemers vraagt zich af of men in Antwerpen (net als in Bordeaux) geen trams zonder bovenleiding kan laten rijden.

“Het is belangrijk dat openbaar vervoer gekoppeld wordt aan een parkeerticket”

Een fiets- en wandelboulevard

stappers en trappers

Na de participatieronde *de Kaaien op Tafel* in maart 2009 werd duidelijk dat de Antwerpenaar graag een wandelboulevard langs de Scheldekaaien heeft. In het schetsontwerp hebben de ontwerpers hier rekening mee gehouden, door op de dijk deze mogelijkheid te voorzien. De participanten vinden het goed dat er verschillende gebruikers op de dijk toegelaten worden, maar ze zijn wel bezorgd over menging van voetgangers, fietsers en skaters.

Ook in het gebied tussen dijklichaam en huizenrij is het belangrijk om bij de verdere uitwerking van dit ontwerp conflicten tussen wandelaars en fietsers te vermijden. Veel deelnemers vinden dat het gebruik van verschillende materialen voor fiets- en voetpad niet voldoende is en dat de ontwerpers moeten bekijken of er andere manieren bestaan om beide van elkaar te scheiden (niveaoverschil, lage beplanting).

Het onderscheid tussen fietssnelweg en recreatief fietspad moet ook duidelijk zijn voor de gebruikers.

“Misschien kunnen we energie voor de verlichting opwekken met de stroming van de Schelde”

Een gebouw aan de Zuiderluis

een opportuniteit voor 't stad?

In het masterplan wordt ten noorden van de Zuiderluis een architecturaal hoogstaand gebouw op palen voorgesteld. Dit zou een nieuw referentiepunt moeten worden in de *kaai-line* van Antwerpen. De ontwerpers willen weten welke invulling de Antwerpenaar ziet voor dit gebouw.

Niet iedereen is ervan overtuigd dat hier een gebouw moet komen, omdat het zicht vanuit de huizenrij op de open ruimte hierdoor wordt beperkt. Sommige deelnemers vragen zich af waarom de hangars - of delen ervan - niet kunnen gebruikt worden in plaats van een nieuw gebouw te plaatsen.

Indien men op deze plek een gebouw op palen wil realiseren moet men zeker rekening houden met het veiligheidsaspect.

Bovendien is het onder een gebouw niet altijd aangenaam vertoeven en moet er naar properheid van de omgeving gekeken worden (angst voor sluikestort, wildplassen).

Als hier een gebouw zou komen, moet dit een hoge architecturale waarde hebben en toegankelijk zijn voor iedereen. Eén groep vindt het belangrijk dat het eventuele gebouw een invulling krijgt die een link heeft met de bestaande culturele infrastructuur op het Zuid (M HKA, Zuiderpershuis, FotoMuseum).

Een andere groep vindt dat er al voldoende culturele infrastructuur is op het Zuid.

Enkele suggesties die gegeven werden voor de invulling van het gebouw zijn horeca, aquarium, water- en wellnesscentrum, zwembad, scheepsmuseum, polyvalente ruimte, cinema, politiekantoor, fitness, jeugdvereniging, knutselatelier of winkeltjes.

In het smalle gedeelte ter hoogte van de Zuiderluis zien de ontwerpers ook mogelijkheden om kleinere gebouwen aan de waterkering te koppelen. De stad zou hier een plek kunnen voorbehouden voor een onderhoudsploeg die dagelijks de Scheldekaaien proper houdt. Ook openbare toiletten, fietsparkeerplaatsen en een uitleenpost voor sportmateriaal en fietsen zouden in deze strip geïntegreerd kunnen worden. Eén groep suggereert om op dit gebouw een groendak te leggen.

“De gebouwen in de lange strip zouden zo veel mogelijk uit glas moeten bestaan en je zou er op moeten kunnen wandelen, aansluitend met de dijk”